

ใบงาน เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องไกรทอง หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการอ่านจับใจความจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้ถูกต้อง

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ไกรทอง แล้วตอบคำถาม

ไกรทอง(จ.พิจิตร)

ชาละวันเป็นจระเข้เจ้า อาศัยอยู่ในถ้ำทองใต้บาดาล ในถ้ำทองจระเข้ จะกลายร่างเป็นคนได้ ชาละวันตอนกลายร่างเป็นคนจะเป็นหนุ่มรูปงาม โดยชาละวันเองมีเมียสาวสวยเป็นนางจระเข้ ๒ ตัวคือ วิมาลา และเลื่อมลายวรรณ ชาละวันเป็นหลานชายของ ท้าวรำไพ ผู้เป็นจระเข้เจ้าที่อยู่ในศีลธรรม ไม่เคยจับสัตว์หรือมนุษย์กินเป็นอาหารและจะกินแต่ซากสัตว์ที่ตายแล้วเป็นอาหารเท่านั้น ชาละวันแม้อยู่ในถ้ำทองจะอึดพิพโยไม่ต้องกินเนื้อ แต่ด้วยความมีนิสัยที่เป็นอันธพาล จึงชอบมาเมืองบนตามแม่น้ำลำคลอง จับคนที่เป็นชาวบ้านและสัตว์กินเพื่อความสนุกสนาน

ณ หมู่บ้านดงเศรษฐี แขวงเมืองพิจิตร มีพี่น้องฝาแฝดคู่หนึ่ง มีความงามเป็นที่เลื่องลือ ชื่อนางตะเภาแก้ว ผู้พี่และนางตะเภาทองผู้น้อง ทั้งสองเป็นบุตรเศรษฐีค้ำ และคุณนายทองมา วันหนึ่งนางตะเภาแก้วและนางตะเภาทองได้ลงไปเล่นน้ำที่ท่าหน้าบ้าน ช่วงเวลานั้นเจ้าชาละวัน ซึ่งเป็นจระเข้ได้ออกมาว่ายน้ำหาเหยื่อ เมื่อได้เห็นนางตะเภาทอง ก็ลุ่มหลงในความงาม จึงโผล่ขึ้นเหนือน้ำเข้าไปคาบนางตะเภาทองแล้วดำดิ่งไปยังถ้ำทอง อันเป็นที่อยู่ของเจ้าชาละวัน

เมียของชาละวัน คือ วิมาลา และเลื่อมลายวรรณ เห็นก็ไม่พอใจแต่ก็ห้ามสามีไม่ได้ เพราะเกรงกลัวจึงต้องยอมให้ตัวมีเมียเป็นมนุษย์อีกคน เมื่อนางตะเภาทองฟื้นขึ้นมาเจ้าชาละวันก็เกี้ยวพาราสี แต่นางตะเภาทองก็ไม่สนใจ เจ้าชาละวันจึงจำต้องใช้เวทมนตร์สะกดให้นางตะเภาทองหลงรัก และยอมเป็นภรรยาตั้งแต่นั้นมา

เศรษฐีค้ำและคุณนายทองมาโศกเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก ที่นางตะเภาทองบุตรสาวคนเล็กถูกเจ้าชาละวันคาบไป และคิดว่าบุตรสาวตนคงตายไปแล้ว ด้วยความรักในบุตรสาวและความแค้นในเจ้าชาละวัน จึงประกาศออกไปว่าใครที่พบศพนางตะเภาทอง และสามารถปราบจระเข้ตัวนี้ได้จะมอบสมบัติของตนเองให้ครึ่งหนึ่ง และจะให้แต่งงานกับนางตะเภาแก้วด้วย แต่ก็ไม่มียอมจระเข้คนไหนสามารถปราบเจ้าชาละวันได้ นอกจากกลายเป็นเหยื่อของเจ้าชาละวันคนแล้วคนเล่า จนในที่สุดก็มีชายหนุ่มรูปงามนามว่า ไกรทอง ซึ่งได้ร่ำเรียนวิชาการปราบจระเข้จากอาจารย์คง จนมีความเก่งกล้า ได้อาสาปราบเจ้าชาละวัน แต่อาจารย์คงรู้ว่าเจ้าชาละวันเป็นพญาจระเข้มีอำนาจมาก และหนิ่งเหนียว ข่ม่าฟันไม่ตาย เนื่องจากมีเขี้ยวเพชรทำให้อยู่ยงคงกระพัน จึงได้มอบหอกสกัดโลหะ, เทียนระเบิดน้ำ, เสื่อยันต์และลูกประคำปลุกเสก แก่ไกรทอง

รุ่งเช้าตั้งพิธีบวงสรวงพร้อมอ่านคาถา ทำให้เจ้าชาละวันเกิดร้อนลุ่มต้องออกจาก ถ้ำขึ้นมาต่อสู้กับไกรทอง ไกรทองกระโดดขึ้นบนหลังจระเข้ และแทงด้วยหอกสกัดโลหะ ทำให้อาคมของเขี้ยวเพชรเสื่อม หอกได้ทิ่มแทงเจ้าชาละวันจนบาดเจ็บสาหัส และได้หนีกลับไปถ้ำ แต่ไกรทองก็ใช้เทียนระเบิดน้ำตามไปต่อสู้อีกในถ้ำ ระหว่างที่เข้าไปในถ้ำไกรทองก็พบกับวิมาลา เมียของชาละวัน ด้วยความเจ้าชู้จึงเกี้ยวพาราสี นางวิมาลาจนนางใจอ่อนยอมเป็นชู้ และบอกทางไปช่วยนางตะเภาทอง

ไกรทองตามมาต่อสู้กับเจ้าชาละวันในถ้ำต่อจนเจ้าชาละวันตาย และไกรทองก็ได้พานางตะเภาทองกลับขึ้นมา เศรษฐีดีใจมากจึงจัดงานแต่งงานให้ไกรทองกับนางตะเภาแก้ว พร้อมมอบสมบัติให้ครึ่งหนึ่ง แถมนางตะเภาทองให้อีกคน ไกรทองจอมเจ้าชู้ก็รับไว้ ด้วยความยินดี แต่ยังไม่จบแค่นั้นด้วยความเจ้าชู้ของไกรทองแม้ชาละวันตายไป ไกรทองก็ยังหลงรักกับนางวิมาลา จึงไปหาผู้ที่ถ้ำทอง และคิดจะพานางวิมาลาไปอยู่กินด้วย โดยทำพิธีทำให้นางยังคงเป็นมนุษย์แม้ออกนอกถ้ำทอง นางตะเภาแก้วและนางตะเภาทองจับได้ว่า สามีไปมาหาสู่ นางจระเข้ จึงไปหาเรื่องกับ นางในร่างมนุษย์ จนนางวิมาลาทนไม่ไหวกลับร่างเป็นจระเข้และไกรทองต้องออกไปห้ามไม่ให้เมียดีกันและอำลาจากนางวิมาลาด้วยใจอาวรณ

ใบงาน เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง บางแม่หม้าย หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการอ่านจับใจความจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้ถูกต้อง

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่น เรื่องบางแม่หม้าย แล้วตอบคำถาม

บางแม่หม้าย (จ.สุพรรณบุรี)

มีเรื่องเล่ากันว่า มีชายหนุ่มสองพี่น้องผูกสมักรักใคร่สาวทางบ้านบางแม่หม้าย จนถึงได้สู่ขอและกำหนดวันแต่งงาน เมื่อถึงกำหนดฝ่ายเจ้าบ่าวก็เคลื่อนขบวนสำเภารับพวกมโหรีที่บ้านแห่งหนึ่งเรียกว่า บ้านบางซอซึ่งวงมโหรีได้บรรเลงเพลงมาตามทางอย่างสนุกสนาน แต่ที่สนุกที่สุดก็เมื่อเดินทางมาถึงย่านน้ำอ้นกว้างใหญ่ อดมไปด้วยสัตว์น้ำที่ดุร้าย คือ จระเข้ได้เกิดพายุใหญ่พัดจนสำเภาล่มจึงเรียกสถานที่แห่งนั้นว่า บ้านสำเภาล่ม หรือสำเภาทะลายปัจจุบันเรียก บ้านสำเภาทอง

เมื่อเรือล่ม บางคนก็จมน้ำตาย บางคนก็ถูกจระเข้คาบไป เจ้าบ่าวถูกจระเข้คาบว่ายไปทางทิศเหนือถึงบ้านเจ้าสาวเมื่อพวกเจ้าสาวเห็นก็จำได้จึงไปบอกเจ้าสาว.. เจ้าสาวเสียใจมากวิ่งตามตลิ่งตามดูเจ้าบ่าวไปจนถึงที่แห่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจตามไปได้ทันท่วงทีจึงได้แต่แลมองไปจนสุดสายตาที่ที่เจ้าสาวยืนมองอยู่นี้ ต่อมาเรียกว่า วัดบ้านสุด

แม้กระนั้นนางก็มีได้ทอดยมุ่งหน้าติดตามไปเรื่อย ๆ จนเหนื่อยอ่อนจึงนั่งพักที่โคกแห่งหนึ่งต่อมาได้ชื่อว่า "โคกนางอ่อน" เมื่อหายเหนื่อย นางก็ตามต่อไปอีกจนถึงโพนางเซาต่อมานางได้ข่าวว่า มีจระเข้คาบคนรักไปทางทิศใต้ จึงย้อนกลับมาและพบศพนางจึงนำศพมาเผาปนกิจที่วัดต่อมาวันนั้นชื่อว่า "วัดศพ" ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นวัดประสพสุขและบ้านเจ้าสาวจึงได้ชื่อว่า "บางแม่หม้าย" มาจนทุกวันนี้

ที่มา : www.kapook.com

ใบงาน เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง สองพี่น้อง หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการอ่านจับใจความจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้ถูกต้อง

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง สองพี่น้อง แล้วตอบคำถาม

สองพี่น้อง (จ.สุพรรณบุรี)

ที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีคลองอยู่คลองหนึ่ง เรียกว่า "คลองสองพี่น้อง" ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอสองพี่น้อง เรื่องนี้มีนิทานเล่ากันมาแต่โบราณว่า

สมัยหนึ่งมีชายสองคนพี่น้องอาศัยอยู่ที่คลองนี้ ทั้งสองมีอาชีพทำไร่ทำสวน ฐานะค่อนข้างมีอันจะกิน และรูปร่างหน้าตาก็หล่อเหลาเอากการ เป็นที่หมายปองของสาวในบ้านเดียวกัน แต่ชายหนุ่มทั้งสองหาสนใจไม่ ต่อมาไม่นานทั้งสองได้ข่าวว่ามีสาวงามสองคนอยู่ในตำบลท้องที่อำเภอบางปลาม้า หญิงทั้งสองนี้สวยงามมาก ชายทั้งสองพี่น้องจึงคิดต้องการนางมาเป็นคู่ครองทั้งสองคน ต่อมาสองพี่น้องได้จัดเถ้าแก่ไปสุขอ พ่อแม่ฝ่ายหญิงเมื่อได้ฟังคุณสมบัติของฝ่ายชายก็ไม่รังเกียจ และเห็นว่าลูกสาวของตนอายุสมควรที่จะมีคู่ครองได้แล้ว จึงตอบตกลง "เมื่อมาสู่ขอลูกสาวของฉันไปตกไปแต่งทั้งที ก็ขอให้สมกับหน้าตา ฐานะหน่อยหนึ่งจะได้ไหม" พ่อขฝ่ายหญิงกล่าวกับเถ้าแก่ ฝ่ายหญิงต้องการให้จัดขบวนขันหมากลงเรือสำเภาให้ใหญ่โต จะได้เป็นที่ เชิดหน้าชูตาของชาวบ้านแถวนี้

ครั้งถึงวันกำหนดนัด ฝ่ายชายก็จัดเครื่องขันหมากและเครื่องใช้ในการแต่งงานลงเรือสำเภา มีมิโหรี่ ปี่พาทย์ครบครัน เมื่อได้ฤกษ์ขบวนขันหมากพร้อมทั้งเจ้าบ่าวทั้งสอง ก็เริ่มเคลื่อนที่จากคลองสองพี่น้องออกไป ทางแม่น้ำสุพรรณขึ้นไปทางเหนือมุ่งหน้าไปบ้านเจ้าสาว

ขณะที่เรือแล่นไป นักดนตรีก็เล่นดนตรีดังไปตลอดทาง จนถึงตำบลหนึ่ง เมื่อนักดนตรีเปลี่ยนเพลง มาเล่นซอ ชาวบ้านจึงเรียกที่แห่งนั้นว่า "บางซอ" เพราะนักดนตรีไปเล่นซอที่นั่น เมื่อแล่นไปอีกไม่นาน เสียงดนตรีก็ยิ่งดังครึกครื้น สนุกสนาน ผู้คนในเรือก็ร้องรำกัันไม่ได้หยุดที่แห่งนี้จึงเรียกว่า "บ้านสนุก"

เมื่อเรือขบวนขันหมากเลยบ้านสี่สนุกไปได้ไม่นาน ก็เกิดเหตุการณ์อย่างไม่คาดคิดขึ้น คือ เรือสำเภา ที่บรรทุกทั้งคนทั้งเครื่องใช้ไม้สอยสำหรับงานแต่งงานได้เกิดอุบัติเหตุอัปปางล่มลง คนที่มากับขบวนขันหมาก และสิ่งของเครื่องใช้จมหายไปใต้น้ำหมด ดังนั้น ตรงที่เรือสำเภาล่มนั้นปัจจุบันจึงเรียกว่า "สำเภาทลาย" ส่วนเจ้าบ่าวสองพี่น้องจมน้ำตายทั้งคู่ ฝ่ายเจ้าสาวทั้งสองสมกับเป็นเจ้าสาวรอขบวนขันหมากด้วยใจระทึก ต่างคนก็คิดถึงเจ้าบ่าวของตนเองว่าหน้าตาหล่อเหลาแค่ไหน แต่เมื่อมีคนมาส่งข่าวว่าขบวนเรือขันหมากของ สองพี่น้องล่มกลางแม่น้ำเสียแล้ว และเจ้าบ่าวของเธอก็จมน้ำตายด้วย หญิงทั้งสองเสียใจมาก เธอร้องไห้ คร่ำครวญอย่างน่าเวทนา ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกบ้านที่หญิงทั้งสองอยู่ว่า "บ้านแม่หม้าย" ซึ่งปัจจุบันก็ขึ้นอยู่กับ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

๑. นักเรียนอ่านเรื่อง สองพี่น้อง แล้วเล่าเรื่อง ด้วยสำนวนของตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง วัดพนัญเชิง หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการอ่านจับใจความจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้ถูกต้อง

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง วัดพนัญเชิง แล้วตอบคำถาม

วัดพนัญเชิง (จ.อยุธยา)

วัดพนัญเชิง เป็นวัดใหญ่ที่สำคัญวัดหนึ่งในจังหวัดอยุธยา ตั้งอยู่ที่แหลมบางกะจะ เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ซึ่งชาวบ้านนับถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์กันมาก ตำนานเกี่ยวกับการสร้างวัดพนัญเชิงนั้นมีมาเก่าแก่ก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา เรื่องราวของพระเจ้าสายน้ำผึ้งกับพระนางสร้อยดอกหมากนั้น มีกล่าวไว้ในพงศาวดารเหนือ ฟังดูเหมือนเรื่องเลื่อนลอย แต่นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีได้ค้นคว้าแล้วปรากฏว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้งนั้นมีตัวจริง เคยเป็นกษัตริย์ซึ่งครองเมืองเก่าที่ตั้งอยู่ที่หนองโสน ก่อนที่พระเจ้าอู่ทองจะสร้างกรุงศรีอยุธยา และเป็นผู้สร้างวัดสำคัญ คือ "วัดพนัญเชิง" และ "วัดมงคลบพิตร" ซึ่งยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ตำนานเกี่ยวกับพระเจ้าสายน้ำผึ้งและพระนางสร้อยดอกหมากเล่าว่า ครั้งนั้นกษัตริย์ครองกรุงอโยธยา สิ้นพระชนม์ลง ไม่มีรัชทายาทสืบสันตติวงศ์ บรรดาอำมาตย์จึงปรึกษากันหาคนดีมีบุญมาเป็นกษัตริย์ต่อไป โดยให้เสี่ยงทาย เรือพระที่นั่ง เรือพระที่นั่งนั้นก็ลอยไปจอดกลางทุ่งนาแห่งหนึ่ง ซึ่งเด็กเลี้ยงควายกำลังเล่นกันอยู่

เด็กคนหนึ่งเล่นเป็นกษัตริย์ ตัดสินลงโทษประหารชีวิตเพื่อนอีกคนหนึ่งโดยใช้ไม้ไผ่ทำเป็นดาบ พอเพศฆาตกรลงดาบปรากฏว่าเด็กชวานานั้นคอขาดกระเด็นไปตามคำสั่ง บรรดาอำมาตย์เห็นเป็นเหตุอัศจรรย์ จึงเชิญเด็กชวานานั้นขึ้นเป็นกษัตริย์ครองกรุงอโยธยาสืบมา

ทางฝ่ายพระเจ้ากรุงจีน มีธิดาบุญธรรมซึ่งกล่าวกันว่ากำเนิดจากจันทน์มาก จึงได้นามว่า "สร้อยดอกหมาก" มีสิริโฉมงดงาม ครั้นนางเจริญวัยไทรได้ทำนายนางจะได้เป็นคู่ครองของกษัตริย์แห่งเมืองอโยธยา พระเจ้ากรุงจีนส่งสาสน์มายังพระเจ้ากรุงอโยธยาถวายนางเป็นชายา

พระเจ้ากรุงอโยธยาได้รับสาสน์นั้นก็มีความยินดี รีบจัดกระบวนเรือออกไปรับตัวนาง ขณะที่เรือพระที่นั่งผ่านไป ถึงวัดปากคลอง ได้ทอดพระเนตรเห็นรวงผึ้งใหญ่เกาะอยู่ที่ใต้ซ้อฟ้า จึงทรงอธิษฐานว่าหากพระองค์มีบุญญาธิการ จะได้ปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุข ขอให้น้ำผึ้งหยดลงมาที่เรือ ครั้นหันหัวเรือเข้าไป น้ำผึ้งก็หยดลงมาที่หัวเรือดังคำอธิษฐาน ผู้ที่เห็นเหตุการณ์จึงพากันขนานพระนามว่า "พระเจ้าสายน้ำผึ้ง"

เมื่อพระองค์เสด็จถึงเมืองจีน พระเจ้ากรุงจีนได้รับเสด็จและจัดการอภิเษกสมรสให้อย่างสมพระเกียรติ จากนั้นพระเจ้าสายน้ำผึ้งก็พาพระนางสร้อยดอกหมากเสด็จกลับกรุงอโยธยา ครั้นมาถึงบริเวณที่เป็นวัดพนัญเชิงในปัจจุบัน พระเจ้าสายน้ำผึ้งก็ให้พระนางสร้อยดอกหมากรออยู่ในเรือพระที่นั่ง ส่วนพระองค์เสด็จเข้าพระราชวังเพื่อเตรียมรับเสด็จครั้นเรียบร้อยแล้วก็ให้คนมาเชิญเสด็จพระนางสร้อยดอกหมากเข้าไปในวัง แต่พระนางสร้อยดอกหมากเกิดความน้อยพระทัยที่พระเจ้าสายน้ำผึ้งไม่เสด็จออกมารับเอง จึงรับสั่งว่าถ้าไม่เสด็จออกมารับก็จะไม่เข้าไป ครั้นคนนำความไปกราบทูล พระเจ้าสายน้ำผึ้ง ทรงเห็นเป็นเรื่องขบขัน รับสั่งว่านางอุตสาหามาจากเมืองจีนจนมาถึงตรงนี้แล้ว ถ้าไม่ยอมขึ้นมาก็เชิญประทับอยู่ในพระที่นั่งนั้นเถิด

เมื่อพระนางสร้อยดอกหมากได้ทรงทราบความก็ยิ่งน้อยพระทัยมากถึง กับทรงกลั่นใจตาย เมื่อพระเจ้าสายน้ำผึ้งเสด็จออกไปรับและได้ทรงทราบก็เศร้าโศกเสียพระทัยยิ่งนัก จึงเชิญศพนางไปพระราชทานเพลิงศพและให้สร้างพระอารามขึ้นตรงบริเวณที่พระราชทานเพลิงศพ พระราชทานนามว่า "วัดพระนางเชิง" ซึ่งต่อมาเรียกเพี้ยนไปว่า "วัดพนัญเชิง"

๑. นักเรียนอ่านเรื่อง วัดพญานางสิงห์ แล้วเล่าเรื่อง ด้วยสำนวนของตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง เขานมนาง หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการอ่านจับใจความจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้ถูกต้อง
คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง เขานมนาง แล้วตอบคำถาม

เขานมนาง (จ.สุพรรณบุรี)

ตำนานเรื่องเขานมนาง หรือ นางนางบวช เกิดในเขตจังหวัดสุพรรณบุรีและอ่างทอง กล่าวกันว่า ครั้งหนึ่ง มีหญิงงามชื่อพิมสุราลัย มีรูปร่างหน้าตาสวยงามเป็นที่หมายปอง ของบรรดาชายหนุ่มหลายคน ชายหนุ่มเหล่านั้นพยายามแย่งชิงนาง จนเกิดเป็นเรื่องราวทะเลาะวิวาทกัน

ทำให้นางพิมสุราลัยไม่พอใจ ในที่สุดนางก็ตัดสินใจหนีเข้าไปอยู่ในป่าตามลำพัง ทำมาหากิน ด้วยการปลูกข้าวและทอผ้า แต่เคราะห์กรรมยังตามไปถึงในป่า มีพรานป่าคนหนึ่งชื่อตาสินนท ได้เห็นนางเข้าและเกิดความรัก ตาสินนทเป็นคนมีเวทมนตร์จำแลงแปลงกายได้ จึงแปลงกายเป็นงูเข้าไปแอบซ่อนอยู่ในกระท่อมของนางพิมสุราลัย ครั้นนางเข้าไปในกระท่อม งูแปลงก็เลื้อยเข้าไปรัดนางไว้ นางพิมสุราลัยตกใจ จึงคว้ามีดฟันงูนั้นจนตาย เมื่อสิ้นชีวิตเวทมนตร์ก็เสื่อมลงร่างของงูจึงกลับคืนเป็นพรานป่า นางพิมสุราลัยรู้ตัวว่าฆ่าคนตายก็มีความตกใจและเสียใจมาก

นางคิดแค้นใจว่า ความสวยงามของนางเป็นเหตุให้เกิดเรื่องเดือดร้อนต่าง ๆ จน ต้องหนีมาอยู่ในป่า ก็ยังไม่พ้น จึงคว้าเอามีดมาตัดนมทั้งสองข้างขว้างทิ้งไป กลายเป็นเขา ๒ ลูก ชื่อ "เขานม" นางอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จากนั้นนางก็ขัดเซพเนจรไป ตามลำพังในกลางป่า ตกค่ำก็อาศัยนอนในวัด วัดที่นางพิมสุราลัยไปอาศัยนอนนั้น ต่อมาได้ชื่อว่า "วัดนางนอน" ท้ายที่สุด นางก็ได้ไปบวชอยู่บนเขาแห่งหนึ่ง เขานั้นจึงได้ชื่อว่า "เขาบางนางบวช"

นอกจากนั้น ยังมีหมู่บ้านในแขวงเมืองอ่างทองที่เล่ากันว่านางเคยไปถือศีลอยู่ ชื่อว่า "บ้านไผ่" จำศีล ส่วนบ้านเดิมของนางพิมสุราลัยที่จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ปัจจุบันชื่อ "บ้านเดิมบาง"

ที่มา : www.kapook.com

๑. นักเรียนอ่านเรื่อง เขานมนาง แล้วเล่าเรื่อง ด้วยสำนวนของตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบ เรื่องตำนานตะขาบกับเกาะช้าง หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่องการอ่านจับใจความจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ จับใจความสำคัญจากเรื่องที่ได้ถูกต้อง

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง ตำนานตะขาบกับเกาะช้าง แล้วตอบคำถาม

ตำนานตะขาบกับเกาะช้าง

แต่ก่อนกาลนานโซ ยังมีตะขาบยักษ์อาศัยอยู่บนเกาะกลางทะเลแห่งหนึ่ง ในสมัยนั้น ตะขาบยังไม่มี ลำตัวเป็นปล้องๆ อย่างที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน อาหารของตะขาบยักษ์ ก็คือช้างที่อาศัยอยู่บนเกาะนั่นเอง มัน กินช้างทุกวันๆ ละตัว เมื่อกินเนื้อหมดมันก็เอากระดูกและงากองไว้ในที่เดียวกัน นานวันเข้ากระดูกและงาช้างก็ มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นกองสูงปานภูเขาสูงเล็กๆ ทีเดียว มันหวงกระดูกและงาช้างมาก ไม่ยอมให้ใครมาขยับ เขยื้อนเอาไปไหนโดยเด็ดขาด

วันหนึ่ง มีพ่อค้าเรือสำเภาแล่นเรือมาเที่ยวและเห็นกระดูกและงาช้างก็คิดจะนำไปขายจึงได้หาคนมา ช่วยขนลงเรือจนหมดสิ้นแล้วแล่นเรือสำเภากลับไป ตะขาบยักษ์มาพบว่ากระดูกและงาช้างทั้งหมดหายไป จึงเกิด ความโมโห วิ่งร่นวนเวียนอยู่บนเกาะตามหาก็ไม่พบ ครั้นมองออกไปกลางทะเลเห็นเรือสำเภาบรรทุกงา และกระดูกไปจึงกระโดดลงน้ำติดตามไปทันที ในท้องทะเลแห่งนั้น ยังมีปูขนาดใหญ่ตัวหนึ่งซึ่งเป็นพญาปูยักษ์ ครองอำนาจอยู่ในทะเลทุก ๆ ๗ วัน มันจะขึ้นมากินอาหาร ๑ ครั้ง วันนั้นเป็นวันครบกำหนดที่มันต้องขึ้นมาหา อาหาร วิธีการจับสัตว์กินเป็นอาหารก็คือ คอยอ้าก้ามใหญ่ไว้ พอสัตว์ว่ายน้ำผ่านน้ำมาก็จับทันที ขณะอ้าก้ามอยู่ นั้น ปรากฏว่า เรือสำเภาของพ่อค้าแล่นรอดผ่านเข้าไป มันเห็นว่าเป็นคนจึงไม่จับ พอเรือสำเภาผ่านไปได้สักครู่ ตะขาบยักษ์ก็ไล่ติดตามมา แต่ตะขาบตัวใหญ่กว่าเรือสำเภามาก จึงรอดก้ามปูไม่ได้ก็พยายามคืบไปที่ละนิด เมื่อตะขาบขยับเข้าไป ปูรู้สึกคืบก้ามจึงจับตะขาบ ตะขาบก็ดิ้นครั้งหนึ่ง ตะขาบถูกปูงัดก็พยายามดิ้นรนให้หลุด รอดไป ตะขาบดิ้นทีหนึ่ง ปูก็จับครั้งหนึ่งเป็นอย่างนี้เรื่อยไป

ตะขาบไม่ลดละความพยายามมันดิ้นไปที่ละน้อย จนกระทั่งหลุดพ้นจากก้ามปู แต่ได้รับความเจ็บปวด รวดร้าวแสนสาหัสและหมดเรี่ยวแรงไม่อาจติดตามเรือสำเภาได้ ลำตัวของมันก็กลายเป็นปล้องๆ ด้วยความ เจ็บปวดจึงเดินทางกลับมาฟ้องพระฤๅษีว่าถูกปูหนีบระบมไปหมด ฤๅษีไม่อาจช่วยอะไรได้แล้วยังบอกว่า เจ้าตะขาบต้องตายโดยตายวันละปล้อง ตะขาบเสียใจมาก ล้ำลาฤๅษีมานอนรอความตายที่เกาะของตน วันคืน ล่วงไปตะขาบก็ค่อยๆ ตายไปวันละปล้องๆ ตามรอยที่ปูหนีบไว้ จนกระทั่งตายสนิท ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาตะขาบ จึงมีปล้องมาจนทุกวันนี้เกาะที่ตะขาบอาศัยอยู่ มีช้างอยู่เป็นจำนวนมากเมื่อไม่มีตะขาบคอยกินมันจึงเรียกเกาะ นั้นว่าเกาะช้างมาจนทุกวันนี้

ที่มา : เอกรัตน์ อุดมพร. (๒๕๕๑).รวมนิทานพื้นบ้านภาคกลาง.กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง ตำนานตะขาบกับเกาะช้าง แล้วตอบคำถาม (๑๐ คะแนน)

๑. นักเรียนอ่านเรื่อง แล้วเขียนเล่าเรื่อง ด้วยสำนวนของตนเอง (๕ คะแนน)

.....

.....

.....(อยู่ในดุลยพินิจของครู).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่อง แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างไร(๕ คะแนน)

.....

.....

.....(อยู่ในดุลยพินิจของครู).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง นิทานพื้นบ้าน : ตาม่องล่าย หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นิทานพื้นบ้าน : ตาม่องล่าย

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีบ้านหลังหนึ่งตั้งอยู่บนเนินเขาริมหนองน้ำ บ้านอ่าวน้อยเป็นที่พักอาศัยของครอบครัวตาม่องล่าย แกมีภรรยาชื่อนางรำพึง ประกอบอาชีพประมงและทำไร่ มีลูกสาวชื่อยมโดย มีความขยันขันแข็ง รูปร่างหน้าตาสวยงาม ยากจะหาสาวใดเปรียบได้ ความงามของนางเลื่องลือทั่วละแวกอ่าวน้อยและบ้านใกล้เคียงจ้อเป็นที่หมายปองของหนุ่มทั้งใกล้ไกล

ชาวเรือประมงและพ่อค้าวานิชที่จับปลาค้าขายผ่านไปมา ครั้นได้ยลโฉมของยมโดยก็ต้องตาพั้งใจกันทั่วหน้า คำเล่าลือเรื่องความงามของนางจึงซจรซายไปทั่วท้องถิ่นชายทะเลแถบนั้น

มีหมู่บ้านหนึ่งใกล้เมืองเพชรบุรี ชาวบ้านตั้งถิ่นฐานทำมาหากิจอย่างอุดมสมบูรณ์เขามีเจ้าบ้านปกครองด้วย ความร่มเย็น เป็นสุข เจ้าบ้านมีลูกชายชื่อ ลาย หน้าตาหล่อเหลาเป็นเลิศในท้องถิ่นนั้น

เจ้าลายได้ยลโฉมความงามของยมโดยจึงต้องการพิสูจน์ความจริง จึงปลอมตัวเป็นชาวประมงเที่ยวหาปลา และขึ้นฝั่งไปขายปลาที่หมู่บ้านอ่าวน้อย ชาวบ้านอ่าวน้อยเห็นความหล่อของเจ้าลายก็พูดเล่าขานจนกระทั่งรู้ไปถึงหูของยายรำพึงและสาวยมโดย ทั้งสองจึงอยากถามเจ้าลายว่าจะหล่อสมคำเล่าลือหรือไม่ จึงออกอุบายให้ชาวบ้านแนะนำเจ้าลายให้นำปลามาขายที่บ้านของนาง เมื่อสาวยมโดยกับเจ้าลายพบหน้ากัน ต่างก็พอใจกันกลายเป็นรักแรกพบ นับจากนั้น เจ้าลายก็ไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ นำของฝากยายรำพึง จนคุ้นเคยถูกใจยายรำพึงยิ่ง

ส่วนตาม่องล่ายไม่ชอบเจ้าลายนักในช่วงนี้ตาม่องล่ายกับยายรำพึงโกรธกันจึงแยกกันอยู่คนละบ้าน กิตติศัพท์ความงามของยมโดยเลื่องลือไปเข้าหู “เจ้ากรุงจีน” พ่อค้าเรือสำเภาใหญ่พื้มาค้าขายจอดเรือที่บ้านอ่าวน้อยอยู่หลายครั้ง เจ้ากรุงจีนหาวิธีผูกมิตรกับตาม่องล่ายโดยนำของมาขาย ที่บ้านตาม่องล่าย เมื่อได้พบยมโดยก็หลงใหลพยายามแวะเวียนมาเยี่ยมเยียนบ่อยๆ พร้อมแกว้แหวนเงินทองมาฝากตาม่องล่ายอยู่เสมอ

ถึงคราวเกิดเหตุใหญ่เจ้าลายส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอยมโดยยายรำพึงก็ตกลงยกลูกสาวให้ โดยไม่ได้ปรึกษาตาม่องล่าย ฝ่ายเจ้ากรุงจีนก็แต่งแ้วแแก้วมาสู่ขอยมโดยกับตาม่องล่าย ตาม่องล่ายก็ยกลูกสาวให้เจ้ากรุงจีนโดยไม่ปรึกษายายรำพึง ทั้งสองฝ่ายนี้ตั้งงานตรงกันชนหมาสองขบวนจึงเผชิญหน้ากัน ตาม่องล่ายกับยายรำพึงก็เลยทะเลาะกัน ต่างก็จะยกลูกสาวให้คนที่ตนพอใจ ยายรำพึงโกรธจัดฉวยหมวกขว้างใส่ตาม่องล่ายหมวกลอยไปมาบริเวณนั้นกลายเป็น “เขาล้อมหมวก” ตาม่องล่ายคว่ำกระบุงขว้างไปเต็มแรงกลายเป็น “เกาะกระบุง” อยู่ในกิ่งอำเภอเกาะช้างจังหวัดตราด ยายรำพึงคว่ำงอบขว้างกระเด็นไปตกเป็น “แหลมงอบ” ที่จันทบุรี ตาม่องล่ายบันดาลโทสะสุดขีดคว่ำสากไล่ตียายรำพึงวิ่งหนี ตาม่องล่ายเลยขว้างสากไปโดนเกาะชายทะเลทำให้เป็น “เกาะทะเล” สากลอยไปชายทะเลตะวันออกกลายเป็น “เกาะสาก” ในอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี

ยายรำพึงหนี ตาม่องล่ากลับไปบ้านเดินรำพึงรำพันจนตัวตาย กลายเป็นเขาแม่รำพึงอยู่ใกล้อ่าว ได้ชื่อว่า อ่าวแม่รำพึง อยู่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตาม่องล่าขาดสติที่เกิดเหตุเพราะผมโดยแท้ เพื่อไม่ให้เสียคำพูด จึงจับสาวผมโดยฉีกเป็นสองซีกกว้างไปทางทิศเหนือให้เจ้าลายไปตก กลายเป็น “เกาะนมสาว” ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อีกซีกหนึ่งกว้างไปทางทิศตะวันออกบ้านเจ้ากรุงจีน ไปตกเป็น “เกาะนมสาว” อยู่เขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ตาม่องล่าไม่เหลือใครแล้วหยิบข้าวของในขบวนชั้นหมากข้างกระจัดกระจายไปจนหมดสิ้น มวนพลู กลายเป็น “หอยมวนพลู” ขนมันเงินเป็น “สาหร่ายทะเล” หวีกล้วยกลายเป็นตัวหวีกล้วยเกาะหินอยู่ใต้น้ำ ชั้นหมาก ตกบนพื้นดินเป็นเทือกเขาชั้นหมาก (เขาสามร้อยยอด) แก้วแหวนเงินทองกลายเป็นหอยต่างๆ ปูทอด กลายเป็น ปูหิน กระจกกลายเป็น “เขาช่องกระจก” ตะเกียบกลายเป็นเขาตะเกียบ จานกลายเป็นเกาะจานอยู่ที่อำเภอ ทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แขกหรือ เจ้าลาย เจ้ากรุงจีน ที่ผากันแยกย้ายกลับ

เจ้าลายเสียใจมากตรอมใจตาย กลายเป็น “เขาเจ้าลาย” อยู่ที่อำเภอชะอำจังหวัดเพชรบุรี ส่วนตาม่องล่า เสียใจที่เสียลูกเสียภรรยา ครว้าไหเหล่าไปนั่งตีบนไหล่เขา จนตายกลายเป็นหินอยู่บนไหล่เขาที่ได้ชื่อว่า “เขาตาม่องล่า” ปรากฏให้เห็นอยู่จนทุกวันนี้

(ตาม่องล่า: งานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ เอกสารจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๒๕๐๐)

**ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**

จุดประสงค์สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินเรื่องจากรรณกรรมท้องถิ่นได้

๑. ความหมายของการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่า

๑.๑ ความหมายของการวิเคราะห์สาร

วิเคราะห์ หมายความว่าใครครวญ แยกออกเป็นส่วน ๆ สาร แปลว่า ส่วนสำคัญ ข้อใหญ่ ใจความ ถ้อยคำ หนังสือ ดังนั้น การวิเคราะห์สาร หมายถึง การแยกแยะเนื้อความ ถ้อยคำที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่าน ออกเป็นส่วนๆ โดยพิจารณาอย่างละเอียด

การวิเคราะห์สาร จัดว่าเป็นการแยกแยะความรู้ ความคิดที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่านสาร นั้นๆ อันจะส่งผลให้ผู้วิเคราะห์มีความรอบรู้ มีเหตุผล สามารถนำประโยชน์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และหน้าที่การงานได้

๑.๒ ความหมายของการวิจารณ์สาร

วิจารณ์ หมายความว่าให้คำตัดสินสิ่งที่เป็นศิลปกรรมหรือวรรณกรรม โดยผู้มีความรู้ควรเชื่อถือได้ว่ามีค่าความงาม ความไพเราะดีอย่างไร หรือมีข้อขาดตกบกพร่องอย่างไรบ้าง, ตีชม

สาร แปลว่า ส่วนสำคัญ ข้อใหญ่ ใจความ ถ้อยคำ หนังสือ ดังนั้น การวิจารณ์สาร หมายถึง การค้นหาสิ่งดี สิ่งไม่ดี และตัดสินเนื้อความ ถ้อยคำที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่าน

การวิจารณ์สาร เป็นเครื่องชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง และเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น การวิจารณ์ที่ดีจึงควรเป็นการวิจารณ์เพื่อก่อ มีใช้การวิจารณ์เพื่อทำลาย

๑.๓ ความหมายของการประเมินค่าสาร

ประเมิน หมายความว่า กะประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็น

สาร แปลว่า ส่วนสำคัญ ข้อใหญ่ ใจความ ถ้อยคำ หนังสือ

ดังนั้น การประเมินค่าสาร หมายถึง การตีความหรือประมาณค่าของสารที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่านว่ามีคุณค่าเพียงใด โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง

การประเมินค่าสาร จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากการวิเคราะห์และการวิจารณ์สารเข้าประกอบ เพื่อให้การตีความสารที่เหมาะสม ถูกต้อง และมีความเป็นไปได้

๒. วิธีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสาร

โดยปกติการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสารจะกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะจะทำให้เข้าใจสารนั้นได้ อย่างลึกซึ้ง และสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสารนั้นได้ วิธีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสารจึงมีหลักดังนี้

๒.๑ พิจารณาสารอย่างละเอียด แล้วแยกแยะสารเพื่อให้มองเห็นรูปแบบ ประเภท เนื้อเรื่อง สารสำคัญ แง่คิด และรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสารนั้น

๒.๒ วินิจฉัยลักษณะ คุณค่า ประโยชน์ ส่วนดี ส่วนบกพร่อง และองค์ประกอบอื่นๆ ตามลักษณะของสาร นั้นๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่ถูกต้องตามลักษณะของสารมาประกอบการวินิจฉัย เช่น การเปรียบเทียบ การยกตัวอย่าง การกล่าวถึงสิ่งที่เคยเกิดมาแล้ว เป็นต้น

๒.๓ ตีความและประเมินค่าสารในหัวข้อ ดี มีความสำคัญ มีประโยชน์ เกิดความงดงาม มีความเที่ยงธรรม เป็นสิ่งจำเป็น มีค่านิยมสูง หรือไม่อย่างไร

ในการวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจเฉพาะบุคคล รวมทั้ง ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลประกอบด้วยเหตุผลที่ต้องมาพิจารณา ดังนั้นในการวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารจึงควรระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมที่มีทั้ง ความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง

การวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารจากการอ่าน

สารที่ได้จากการอ่านมีหลายประเภท เช่น บทความ บทวิจารณ์ ข่าว เพลง บทร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน ฯลฯ การพิจารณาสารจึงต้องพิจารณาตามแนวทางการเขียนสารนั้นๆ เช่น บทความ มีลักษณะ การเขียนเป็น คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป ส่วนข่าวมีลักษณะการเขียนเป็น พาดหัวข่าวหลัก หัวข่าวรอง สรุปข่าว และรายละเอียดของข่าว และที่สำคัญที่สุดคือต้องพิจารณาภาษาหรือถ้อยคำที่ใช้ด้วย เพราะงานเขียนแต่ละ ประเภทจะใช้ภาษาที่แตกต่างกันไป การวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารจึงควรยึดหลักดังนี้

๑. อ่านสารนั้นอย่างคร่าวครั้งหนึ่งก่อน ในครั้งต่อไปควรอ่านสารอย่างละเอียด
๒. วิเคราะห์ให้ได้ว่าสารที่อ่านเป็นสารประเภทใด เช่น ข่าว บทวิจารณ์ คำนำ เพลง บทความ
๓. วิเคราะห์แนวความคิดและการนำเสนอของผู้เขียนสารนั้นตามลักษณะการเขียนทั้งรูปแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษา

๔. ตีความและประเมินค่าสารอย่างมีเหตุผลตามลักษณะของสารแต่ละประเภทว่าดี มีคุณค่า มีประโยชน์ เหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ตัวอย่างการวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสาร

เรื่องที่ ๑ รับสมัครพนักงานประจำเรือ

หากท่านเป็นคนหนึ่งที่ชอบงานท้าทาย รายได้ดี ได้เดินทางไปต่างประเทศ เราขอเชิญชวนให้ท่านสมัคร เป็นพนักงานประจำเรือของเรา

บริษัท โทริเซน (กรุงเทพ) จำกัด เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มบริษัท โทริเซน ซึ่งจัดเป็นกลุ่มบริษัทเดินเรือชั้นนำ ของไทยที่ดำเนินธุรกิจเดินเรือแบบครบวงจร โดยปัจจุบันมีเรือสินค้าเดินทะเลระหว่างประเทศทั่วโลก จำนวน ๔๑ ลำ และมีพนักงานประจำเรืออยู่ในความควบคุมดูแลกว่า ๑,๒๐๐ คน เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจ เราจึง มีความต้องการรับสมัครพนักงานประจำเรือเป็นจำนวนมาก

ฝ่ายปากเรือ กัปตัน ต้นเรือ ผู้ช่วยต้นเรือ สร้างปากเรือ ช่างเชื่อมไฟฟ้า นายท้าย กลาสี กู้ก และบริการ ฝ่ายห้องเครื่อง ต้นกล รองต้นกล ผู้ช่วยต้นกล ช่างไฟฟ้า ผู้ช่วยช่างไฟฟ้า สร้างห้องเครื่อง และช่างน้ำมัน

เราต้องการเพศชายที่มีร่างกายสมบูรณ์ ชยัน มีวินัย และเมื่อผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น ท่านจะต้องผ่าน หลักสูตรที่กำหนดโดยกรมเจ้าท่า

ผู้สนใจกรุณาส่งจดหมายสมัครงานพร้อมหลักฐานและรูปถ่ายมาที่บริษัท

โทริเซน (กรุงเทพ) จำกัด (ฝ่ายพนักงานประจำเรือ) เลขที่ ๒๖/๒๖-๒๗ อาคารอรกานต์ ชั้น ๑๐ ถนน ชิดลม ลุมพินี ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐ โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail:.....

การวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสาร เรื่องที่ ๑

เรื่องนี้ถ้าคนไม่คุ้นเคยอ่านครั้งแรกจะรู้สึกว่าเป็นเรื่องแปลกที่นาน ๆ เราจะพบสักครั้งหนึ่ง เมื่ออ่านครั้งที่สองอย่างละเอียดจึงเข้าใจว่าธุรกิจการเดินเรือสินค้ามีอยู่ทั่วโลก และเป็นธุรกิจที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถประเภทหนึ่ง

เรื่องนี้เป็นการ์ตูนโฆษณาสินค้าที่ใช้ภาษาจูงใจคนพร้อมกับมีภาพพนักงานใส่เครื่องแบบหรู ไปหน้าเปี่ยมไปด้วยรอยยิ้มที่มีความสุขประกอบด้วย

ในการนำเสนอเรื่อง ได้ใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับความสนใจของวัยรุ่นว่ามักสนใจเรื่องของตนเองก่อนเรื่องของคนอื่น รวมทั้งสนใจงานที่ท้าทาย มีรายได้ดี ได้เดินทางไปต่างประเทศ หลังจากนั้นจึงเปิดตัวธุรกิจการเดินเรือว่ามีความจำเป็น มีความสำคัญ และเป็นอย่างไร เมื่อผู้อ่านเริ่มสนใจมากขึ้นแล้ว จึงบอกตำแหน่งที่จะรับว่ามีอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงระบุคุณสมบัติที่ต้องการ และปิดท้ายด้วยวิธีการติดต่อที่ละเอียด

โฆษณาชิ้นนี้นับว่าเป็นโฆษณาที่ดีชิ้นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อ่านก่อนเป็นอันดับแรก ภาษาที่ใช้สุภาพ ชวนอ่าน น่าติดตาม ไม่ห้วนและสั้นเหมือนโฆษณาทั่วไป ที่จำกัดถ้อยคำเฉพาะที่เจ้าของต้องการเท่านั้น

เรื่องที่ ๒ อมตพจนานา สมเด็จพระยาของปวงชน

"ต้นไม้นี้มันคล้ายคน ต้นบานขึ้นนี้ฉันไม่ได้ปลูกด้วยเมล็ด แต่ไปซื้อต้นเล็ก ๆ ที่เขาเพาะแล้วมาปลูก แต่มันก็งามและแข็งแรงดี เพราะอะไรหรือ เพราะคนขายนั้น เขารู้วิธีว่าจะเพาะอย่างไร ซึ่งฉันไม่สามารถทำได้เช่นเขา เมื่อฉันเอามาปลูกฉันต้องดูแลใส่ปุ๋ยเสมอ เพราะดินที่นี่ไม่ดี ต้องคอยรดน้ำพรวันดินบ่อยๆ ต้องเอาหญ้าและต้นไม้อื่นที่ไม่ดีออก เดี๋ยวดอกใบที่เสียๆ ทั้ง"

คนเราก็เหมือนกัน ถ้ามีพันธุ์ดี เมื่อเป็นเด็กก็แข็งแรง ฉลาด เมื่อพ่อแม่คอยสั่งสอน เดี๋ยวเขาของเสียออก และหาปุ๋ยที่ดีใส่เสมอ เด็กคนนั้นก็จะเป็นคนที่เจริญและดี เหมือนกับต้นและดอกบานขึ้นเหล่านั้น"

ที่มา : ชีวิตงาม เล่ม ๓ กองทุนสืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ หน้า ๓๑

การวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสาร เรื่องที่ ๒

เรื่องนี้เมื่ออ่านครั้งแรกก็เกิดความประทับใจ เมื่ออ่านอีกครั้งหนึ่งจะรู้สึกซาบซึ้งใจมากขึ้น เพราะพระองค์ท่านตรัสสั่งสอนคน โดยการเปรียบเทียบว่าต้นไม้ดอกไม้เหมือนกับคนหรือเด็ก คนจะเจริญและดีได้ เพราะเกิดมาดี เหมือนกับคนขายต้นไม้มันที่เพาะพันธุ์ไม่มาดี พระองค์ท่านดูแลรักษาต้นไม้มันให้เจริญงอกงามอยู่เสมอเปรียบเสมือนกับพ่อแม่เลี้ยงลูกให้ดี อมตพจนานาของพระองค์ท่านจึงมีคุณค่า และมีคุณประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ปวงชนชาวไทย

ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินเรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นได้

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง ตาม่องล่าย แล้ววิเคราะห์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น
จากการอ่านประเด็นที่กำหนดให้

๑. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด ครอบครัวตาม่องล่ายจึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

.....
.....
.....

๒. จากวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ มีเหตุการณ์ตอนใดบ้างที่นักเรียนเห็นว่าไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น
ให้ยกตัวอย่างพร้อมบอกเหตุผลประกอบ

.....
.....
.....

๓. นักเรียนคิดว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ น่าจะเกิดขึ้นที่จังหวัดใด และสถานที่ใดที่นักเรียนเคยไป

.....
.....

๔. วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ตาม่องล่าย มีความสมเหตุสมผลเพียงใด

.....
.....
.....

๕. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านเรื่องตาม่องล่ายบ้าง

.....
.....
.....

เฉลยใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินเรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นได้
คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง ตาม่องล่าย แล้ววิเคราะห์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น
จากการอ่านประเด็นที่กำหนดให้

๑. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด ครอบครัวตาม่องล่ายจึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้น
  ๑. การขาดการสื่อสารพูดคุยกันเพื่อความเข้าใจกันในครอบครัวของตาม่องล่ายระหว่าง พ่อ แม่ ลูก
  ๒. การถือทิฐิของแต่ละฝ่ายตาม่องล่ายกับยายรำพึง
๒. จากวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ มีเหตุการณ์ตอนใดบ้างที่นักเรียนเห็นว่าไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น
ให้ยกตัวอย่างพร้อมบอกเหตุผลประกอบ
-อยู่ในดุลยพินิจครู-
๓. นักเรียนคิดว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ น่าจะเกิดขึ้นที่จังหวัดใด และสถานที่ใดบ้างที่นักเรียนเคยไป
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๔. วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ตาม่องล่าย มีความสมเหตุสมผลเพียงใด
ความสมเหตุสมผลในเรื่องความรักของหนุ่มหญิงสาว ซึ่งมีความพึงพอใจหน้าตา นิสัยใจคอ
ไม่สมเหตุสมผล เพราะการแต่งงานเป็นเรื่องใหญ่เป็นไปไม่ได้ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทราบข่าว การเตรียมจัดพิธี
แต่งงานเป็นเรื่องที่เกินความจริงของการเกิดสถานที่ต่างๆขึ้นมา
๕. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านเรื่องตาม่องล่ายบ้าง
การถือทิฐิมาเนอดทน โดยไม่ยอมทำความเข้าใจ ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ย่อมทำให้เกิดผลเสียตามมา

แบบทดสอบ เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องตามองถ่าย
หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรม
ท้องถิ่นรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง นักเรียนอ่านนิทานพื้นฐานเรื่องตามองถ่าย แล้วเขียนตอบตามความคิด (๑๐ คะแนน)

๑. ชื่อเรื่อง.....

๒. รูปแบบวรรณกรรม.....

๓. โครงเรื่อง.....

๔. เนื้อเรื่องย่อ

.....

๕. ตัวละคร

.....

๖. ฉาก

.....

๗. กลวิธีการแต่ง

.....

๘. การใช้ภาษา

.....

๙. ข้อคิดที่ได้

.....

๑๐. ทักษะของผู้อ่าน

.....

ใบความรู้ เรื่อง นิทานพื้นบ้าน : ตาม่องล่าย หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

นิทานพื้นบ้าน : ตาม่องล่าย

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีบ้านหลังหนึ่งตั้งอยู่บนเนินเขาริมหนองน้ำ บ้านอ่าวน้อยเป็นที่พักอาศัยของครอบครัวตาม่องล่าย แกมีภรรยาชื่อนางรำพึง ประกอบอาชีพประมงและทำไร่ มีลูกสาวชื่อยมโดย มีความขยันขันแข็ง รูปร่างหน้าตาสวยงาม ยากจะหาสาวใดเปรียบได้ ความงามของนางเลื่องลือทั่วละแวกอ่าวน้อยและบ้านใกล้เคียงจ้อเป็นที่หมายปองของหนุ่มทั้งใกล้ไกล

ชาวเรือประมงและพ่อค้าวานิชที่จับปลาค้าขายผ่านไปมา ครั้นได้ยลโฉมของยมโดยก็ต้องตาพั้งใจกันทั่วหน้า คำเล่าลือเรื่องความงามของนางจึงซจรซายไปทั่วท้องถิ่นชายทะเลแถบนั้น

มีหมู่บ้านหนึ่งใกล้เมืองเพชรบุรี ชาวบ้านตั้งถิ่นฐานทำมาหากิจอย่างอุดมสมบูรณ์เขามีเจ้าบ้านปกครองด้วย ความร่มเย็น เป็นสุข เจ้าบ้านมีลูกชายชื่อ ลาย หน้าตาหล่อเหลาเป็นเลิศในท้องถิ่นนั้น

เจ้าลายได้ยลโฉมความงามของยมโดยจึงต้องการพิสูจน์ความจริง จึงปลอมตัวเป็นชาวประมงเที่ยวหาปลา และขึ้นฝั่งไปขายปลาที่หมู่บ้านอ่าวน้อย ชาวบ้านอ่าวน้อยเห็นความหล่อของเจ้าลายก็พูดเล่าขานจนกระทั่งรู้ไปถึงหูของยายรำพึงและสาวยมโดย ทั้งสองจึงอยากถามเจ้าลายว่าจะหล่อสมคำเล่าลือหรือไม่ จึงออกอุบายให้ชาวบ้านแนะนำเจ้าลายให้นำปลามาขายที่บ้านของนาง เมื่อสาวยมโดยกับเจ้าลายพบหน้ากัน ต่างก็พอใจกันกลายเป็นรักแรกพบ นับจากนั้น เจ้าลายก็ไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ นำของฝากยายรำพึง จนคุ้นเคยถูกใจยายรำพึงยิ่ง

ส่วนตาม่องล่ายไม่ชอบเจ้าลายนักในช่วงนี้ตาม่องล่ายกับยายรำพึงโกรธกันจึงแยกกันอยู่คนละบ้าน กิตติศัพท์ความงามของยมโดยเลื่องลือไปเข้าหู “เจ้ากรุงจีน” พ่อค้าเรือสำเภาใหญ่พื้มาค้าขายจอดเรือที่บ้านอ่าวน้อยอยู่หลายครั้ง เจ้ากรุงจีนหาวิธีผูกมิตรกับตาม่องล่ายโดยนำของมาขาย ที่บ้านตาม่องล่าย เมื่อได้พบยมโดยก็หลงใหลพยายามแวะเวียนมาเยี่ยมเยียนบ่อยๆ พร้อมแกว้แหวนเงินทองมาฝากตาม่องล่ายอยู่เสมอ

ถึงคราวเกิดเหตุใหญ่เจ้าลายส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอยมโดยยายรำพึงก็ตกลงยกลูกสาวให้ โดยไม่ได้ปรึกษาตาม่องล่าย ฝ่ายเจ้ากรุงจีนก็แต่งแ้วแ้วมาสู่ขอยมโดยกับตาม่องล่าย ตาม่องล่ายก็ยกลูกสาวให้เจ้ากรุงจีนโดยไม่ปรึกษายายรำพึง ทั้งสองฝ่ายนี้ตั้งงานตรงกันชนหมาสองขบวนจึงเผชิญหน้ากัน ตาม่องล่ายกับยายรำพึงก็เลยทะเลาะกัน ต่างก็จะยกลูกสาวให้คนที่ตนพอใจ ยายรำพึงโกรธจัดฉวยหมวกขว้างใส่ตาม่องล่ายหมวกลอยไปมาบริเวณนั้นกลายเป็น “เขาล้อมหมวก” ตาม่องล่ายคว่ำกระบุงขว้างไปเต็มแรงกลายเป็น “เกาะกระบุง” อยู่ในกิ่งอำเภอเกาะช้างจังหวัดตราด ยายรำพึงคว่ำงอบขว้างกระเด็นไปตกเป็น “แหลมงอบ” ที่จันทบุรี ตาม่องล่ายบันดาลโทสะสุดขีดคว่ำสากไล่ตียายรำพึงวิ่งหนี ตาม่องล่ายเลยขว้างสากไปโดนเกาะชายทะเลทำให้เป็น “เกาะทะเล” สากลอยไปชายทะเลตะวันออกกลายเป็น “เกาะสาก” ในอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี

ยายรำพึงหนี ตาม่องล่ากลับไปบ้านเดินรำพึงรำพันจนตัวตาย กลายเป็นเขาแม่รำพึงอยู่ใกล้อ่าว ได้ชื่อว่า อ่าวแม่รำพึง อยู่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตาม่องล่าขาดสติที่เกิดเหตุเพราะผมโดยแท้ เพื่อไม่ให้เสียคำพูด จึงจับสาวผมโดยฉีกเป็นสองซีกกว้างไปทางทิศเหนือให้เจ้าลายไปตก กลายเป็น “เกาะนมสาว” ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อีกซีกหนึ่งกว้างไปทางทิศตะวันออกบ้านเจ้ากรุงจีน ไปตกเป็น “เกาะนมสาว” อยู่เขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ตาม่องล่าไม่เหลือใครแล้วหยิบข้าวของในขบวนชั้นหมากขวางกระจัดกระจายไปจนหมดสิ้น มวนพลู กลายเป็น “หอยมวนพลู” ขนมหินเป็น “สาหร่ายทะเล” หวีกล้วยกลายเป็นตัวหวีกล้วยเกาะหินอยู่ใต้น้ำ ชั้นหมาก ตกบนพื้นดินเป็นเทือกเขาชั้นหมาก (เขาสามร้อยยอด) แก้วแหวนเงินทองกลายเป็นหอยต่างๆ ปูทอด กลายเป็น ปูหิน กระจกกลายเป็น “เขาช่องกระจก” ตะเกียบกลายเป็นเขาตะเกียบ จานกลายเป็นเกาะจานอยู่ที่อำเภอ ทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แขกหรือ เจ้าลาย เจ้ากรุงจีน ที่ผากันแยกย้ายกลับ

เจ้าลายเสียใจมากตรอมใจตาย กลายเป็น “เขาเจ้าลาย” อยู่ที่อำเภอชะอำจังหวัดเพชรบุรี ส่วนตาม่องล่า เสียใจที่เสียลูกเสียภรรยา คว่าไหเหล่าไปนั่งตีบนไหล่เขา จนตายกลายเป็นหินอยู่บนไหล่เขาที่ได้ชื่อว่า “เขาตาม่องล่า” ปรากฏให้เห็นอยู่จนทุกวันนี้

(ตาม่องล่า: งานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ เอกสารจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๒๕๐๐)

**ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**

จุดประสงค์สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินเรื่องจากรรณกรรมท้องถิ่นได้

๑. ความหมายของการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่า

๑.๑ ความหมายของการวิเคราะห์สาร

วิเคราะห์ หมายความว่าใครครวญ แยกออกเป็นส่วน ๆ สาร แปลว่า ส่วนสำคัญ ข้อใหญ่ ใจความ ถ้อยคำ หนังสือ ดังนั้น การวิเคราะห์สาร หมายถึง การแยกแยะเนื้อความ ถ้อยคำที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่าน ออกเป็นส่วนๆ โดยพิจารณาอย่างละเอียด

การวิเคราะห์สาร จัดว่าเป็นการแยกแยะความรู้ ความคิดที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่านสาร นั้นๆ อันจะส่งผลให้ผู้วิเคราะห์มีความรอบรู้ มีเหตุผล สามารถนำประโยชน์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และหน้าที่การงานได้

๑.๒ ความหมายของการวิจารณ์สาร

วิจารณ์ หมายความว่าให้คำตัดสินสิ่งที่เป็นศิลปกรรมหรือวรรณกรรม โดยผู้มีความรู้ควรเชื่อถือได้ว่ามีค่าความงาม ความไพเราะดีอย่างไร หรือมีข้อขาดตกบกพร่องอย่างไรบ้าง, ตีชม

สาร แปลว่า ส่วนสำคัญ ข้อใหญ่ ใจความ ถ้อยคำ หนังสือ ดังนั้น การวิจารณ์สาร หมายถึง การค้นหาสิ่งดี สิ่งไม่ดี และตัดสินเนื้อความ ถ้อยคำที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่าน

การวิจารณ์สาร เป็นเครื่องชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง และเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น การวิจารณ์ที่ดีจึงควรเป็นการวิจารณ์เพื่อก่อ มีใช้การวิจารณ์เพื่อทำลาย

๑.๓ ความหมายของการประเมินค่าสาร

ประเมิน หมายความว่า กะประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็น

สาร แปลว่า ส่วนสำคัญ ข้อใหญ่ ใจความ ถ้อยคำ หนังสือ

ดังนั้น การประเมินค่าสาร หมายถึง การตีความหรือประมาณค่าของสารที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่านว่ามีคุณค่าเพียงใด โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง

การประเมินค่าสาร จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากการวิเคราะห์และการวิจารณ์สารเข้าประกอบ เพื่อให้การตีความสารที่เหมาะสม ถูกต้อง และมีความเป็นไปได้

๒. วิธีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสาร

โดยปกติการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสารจะกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะจะทำให้เข้าใจสารนั้นได้ อย่างลึกซึ้ง และสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสารนั้นได้ วิธีการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสารจึงมีหลักดังนี้

๒.๑ พิจารณาสารอย่างละเอียด แล้วแยกแยะสารเพื่อให้มองเห็นรูปแบบ ประเภท เนื้อเรื่อง สารสำคัญ แง่คิด และรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสารนั้น

๒.๒ วินิจฉัยลักษณะ คุณค่า ประโยชน์ ส่วนดี ส่วนบกพร่อง และองค์ประกอบอื่นๆ ตามลักษณะของสาร นั้นๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่ถูกต้องตามลักษณะของสารมาประกอบการวินิจฉัย เช่น การเปรียบเทียบ การยกตัวอย่าง การกล่าวถึงสิ่งที่เคยเกิดมาแล้ว เป็นต้น

๒.๓ ตีความและประเมินค่าสารในหัวข้อ ดี มีความสำคัญ มีประโยชน์ เกิดความงดงาม มีความเที่ยงธรรม เป็นสิ่งจำเป็น มีค่านิยมสูง หรือไม่อย่างไร

ในการวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจเฉพาะบุคคล รวมทั้ง ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลประกอบด้วยเหตุผลที่ต้องมาพิจารณา ดังนั้นในการวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารจึงควรระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมที่มีทั้ง ความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง

การวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารจากการอ่าน

สารที่ได้จากการอ่านมีหลายประเภท เช่น บทความ บทวิจารณ์ ข่าว เพลง บทร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน ฯลฯ การพิจารณาสารจึงต้องพิจารณาตามแนวทางการเขียนสารนั้นๆ เช่น บทความ มีลักษณะ การเขียนเป็น คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป ส่วนข่าวมีลักษณะการเขียนเป็น พาดหัวข่าวหลัก หัวข่าวรอง สรุปข่าว และรายละเอียดของข่าว และที่สำคัญที่สุดคือต้องพิจารณาภาษาหรือถ้อยคำที่ใช้ด้วย เพราะงานเขียนแต่ละ ประเภทจะใช้ภาษาที่แตกต่างกันไป การวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสารจึงควรยึดหลักดังนี้

๑. อ่านสารนั้นอย่างคร่าวครั้งหนึ่งก่อน ในครั้งต่อไปควรอ่านสารอย่างละเอียด
๒. วิเคราะห์ให้ได้ว่าสารที่อ่านเป็นสารประเภทใด เช่น ข่าว บทวิจารณ์ คำนำ เพลง บทความ
๓. วิเคราะห์แนวความคิดและการนำเสนอของผู้เขียนสารนั้นตามลักษณะการเขียนทั้งรูปแบบ เนื้อหา และการใช้ภาษา

๔. ตีความและประเมินค่าสารอย่างมีเหตุผลตามลักษณะของสารแต่ละประเภทว่าดี มีคุณค่า มีประโยชน์ เหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ตัวอย่างการวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่าสาร

เรื่องที่ ๑ รับสมัครพนักงานประจำเรือ

หากท่านเป็นคนหนึ่งที่ชอบงานท้าทาย รายได้ดี ได้เดินทางไปต่างประเทศ เราขอเชิญชวนให้ท่านสมัคร เป็นพนักงานประจำเรือของเรา

บริษัท โทริเซน (กรุงเทพ) จำกัด เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มบริษัท โทริเซน ซึ่งจัดเป็นกลุ่มบริษัทเดินเรือชั้นนำ ของไทยที่ดำเนินธุรกิจเดินเรือแบบครบวงจร โดยปัจจุบันมีเรือสินค้าเดินทะเลระหว่างประเทศทั่วโลก จำนวน ๔๑ ลำ และมีพนักงานประจำเรืออยู่ในความควบคุมดูแลกว่า ๑,๒๐๐ คน เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจ เราจึง มีความต้องการรับสมัครพนักงานประจำเรือเป็นจำนวนมาก

ฝ่ายปากเรือ กัปตัน ต้นเรือ ผู้ช่วยต้นเรือ สร้างปากเรือ ช่างเชื่อมไฟฟ้า นายท้าย กลาสี กู้ก และบริการ ฝ่ายห้องเครื่อง ต้นกล รองต้นกล ผู้ช่วยต้นกล ช่างไฟฟ้า ผู้ช่วยช่างไฟฟ้า สร้างห้องเครื่อง และช่างน้ำมัน

เราต้องการเพศชายที่มีร่างกายสมบูรณ์ ชยัน มีวินัย และเมื่อผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น ท่านจะต้องผ่าน หลักสูตรที่กำหนดโดยกรมเจ้าท่า

ผู้สนใจกรุณาส่งจดหมายสมัครงานพร้อมหลักฐานและรูปถ่ายมาที่บริษัท

โทริเซน (กรุงเทพ) จำกัด (ฝ่ายพนักงานประจำเรือ) เลขที่ ๒๖/๒๖-๒๗ อาคารอรกานต์ ชั้น ๑๐ ถนน ชิดลม ลุมพินี ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐ โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail:.....

การวิเคราะห์ วิचारณ์ และประเมินค่าสาร เรื่องที่ ๑

เรื่องนี้ถ้าคนไม่คุ้นเคยอ่านครั้งแรกจะรู้สึกว่าเป็นเรื่องแปลกที่นาน ๆ เราจะพบสักครั้งหนึ่ง เมื่ออ่านครั้งที่สองอย่างละเอียดจึงเข้าใจว่าธุรกิจการเดินเรือสินค้ามีอยู่ทั่วโลก และเป็นธุรกิจที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถประเภทหนึ่ง

เรื่องนี้เป็นการ์ตูนโฆษณาสินค้าที่ใช้ภาษาจูงใจคนพร้อมกับมีภาพพนักงานใส่เครื่องแบบหรู ไปหน้าเปี่ยมไปด้วยรอยยิ้มที่มีความสุขประกอบด้วย

ในการนำเสนอเรื่อง ได้ใช้หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับความสนใจของวัยรุ่นว่ามักสนใจเรื่องของตนเองก่อนเรื่องของคนอื่น รวมทั้งสนใจงานที่ท้าทาย มีรายได้ดี ได้เดินทางไปต่างประเทศ หลังจากนั้นจึงเปิดตัวธุรกิจการเดินเรือว่ามีความจำเป็น มีความสำคัญ และเป็นอย่างไร เมื่อผู้อ่านเริ่มสนใจมากขึ้นแล้ว จึงบอกตำแหน่งที่จะรับว่ามีอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงระบุคุณสมบัติที่ต้องการ และปิดท้ายด้วยวิธีการติดต่อที่ละเอียด

โฆษณาชิ้นนี้นับว่าเป็นโฆษณาที่ดีชิ้นหนึ่ง ทั้งนี้เพราะคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อ่านก่อนเป็นอันดับแรก ภาษาที่ใช้สุภาพ ชวนอ่าน น่าติดตาม ไม่ห้วนและสั้นเหมือนโฆษณาทั่วไป ที่จำกัดถ้อยคำเฉพาะที่เจ้าของต้องการเท่านั้น

เรื่องที่ ๒ อมตพจนานา สมเด็จพระยาของปวงชน

"ต้นไม้ที่มันคล้ายคน ต้นบานขึ้นนี้ฉันไม่ได้ปลูกด้วยเมล็ด แต่ไปซื้อต้นเล็ก ๆ ที่เขาเพาะแล้วมาปลูก แต่มันก็งามและแข็งแรงดี เพราะอะไรหรือ เพราะคนขายนั้น เขารู้วิธีว่าจะเพาะอย่างไร ซึ่งฉันไม่สามารถทำได้เช่นเขา เมื่อฉันเอามาปลูกฉันต้องดูแลใส่ปุ๋ยเสมอ เพราะดินที่นี่ไม่ดี ต้องคอยรดน้ำพรวันดินบ่อยๆ ต้องเอาหญ้าและต้นไม้ที่ไม่ดีออก เดี๋ยวดอกใบที่เสียๆ ทั้ง"

คนเราก็เหมือนกัน ถ้ามีพันธุ์ดี เมื่อเป็นเด็กก็แข็งแรง ฉลาด เมื่อพ่อแม่คอยสั่งสอน เดี๋ยวเขาของเสียออก และหาปุ๋ยที่ดีใส่เสมอ เด็กคนนั้นก็จะเป็นคนที่เจริญและดี เหมือนกับต้นและดอกบานขึ้นเหล่านั้น"

ที่มา : ชีวิตงาม เล่ม ๓ กองทุนสืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฏ์ หน้า ๓๑

การวิเคราะห์ วิचारณ์ และประเมินค่าสาร เรื่องที่ ๒

เรื่องนี้เมื่ออ่านครั้งแรกก็เกิดความประทับใจ เมื่ออ่านอีกครั้งหนึ่งจะรู้สึกซาบซึ้งใจมากขึ้น เพราะพระองค์ท่านตรัสสั่งสอนคน โดยการเปรียบเทียบว่าต้นไม้ดอกไม้เหมือนกับคนหรือเด็ก คนจะเจริญและดีได้ เพราะเกิดมาดี เหมือนกับคนขายต้นไม้ที่เพาะพันธุ์ไม้มาดี พระองค์ท่านดูแลรักษาต้นไม้ให้เจริญงอกงามอยู่เสมอเปรียบเสมือนกับพ่อแม่เลี้ยงลูกให้ดี อมตพจนานาของพระองค์ท่านจึงมีคุณค่า และมีคุณประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ปวงชนชาวไทย

ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินเรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นได้

คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง ตาม่องล่าย แล้ววิเคราะห์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น
จากการอ่านประเด็นที่กำหนดให้

๑. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด ครอบครัวตาม่องล่ายจึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

.....
.....
.....

๒. จากวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ มีเหตุการณ์ตอนใดบ้างที่นักเรียนเห็นว่าไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น
ให้ยกตัวอย่างพร้อมบอกเหตุผลประกอบ

.....
.....
.....

๓. นักเรียนคิดว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ น่าจะเกิดขึ้นที่จังหวัดใด และสถานที่ใดที่นักเรียนเคยไป

.....
.....

๔. วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ตาม่องล่าย มีความสมเหตุสมผลเพียงใด

.....
.....
.....

๕. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านเรื่องตาม่องล่ายบ้าง

.....
.....
.....

เฉลยใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ วิเคราะห์และประเมินค่าจากการอ่าน หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่องการวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่น
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินเรื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นได้
คำชี้แจง นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง ตาม่องล่าย แล้ววิเคราะห์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น
จากการอ่านประเด็นที่กำหนดให้

๑. นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด ครอบครัวตาม่องล่ายจึงมีความขัดแย้งเกิดขึ้น
  ๑. การขาดการสื่อสารพูดคุยกันเพื่อความเข้าใจกันในครอบครัวของตาม่องล่ายระหว่าง พ่อ แม่ ลูก
  ๒. การถือทิฐิของแต่ละฝ่ายตาม่องล่ายกับยายรำพึง
๒. จากวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ มีเหตุการณ์ตอนใดบ้างที่นักเรียนเห็นว่าไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น
ให้ยกตัวอย่างพร้อมบอกเหตุผลประกอบ
-อยู่ในดุลยพินิจครู-
๓. นักเรียนคิดว่าวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องนี้ น่าจะเกิดขึ้นที่จังหวัดใด และสถานที่ใดบ้างที่นักเรียนเคยไป
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๔. วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ตาม่องล่าย มีความสมเหตุสมผลเพียงใด
ความสมเหตุสมผลในเรื่องความรักของหนุ่มหญิงสาว ซึ่งมีความพึงพอใจหน้าตา นิสัยใจคอ
ไม่สมเหตุสมผล เพราะการแต่งงานเป็นเรื่องใหญ่เป็นไปไม่ได้ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทราบข่าว การเตรียมจัดพิธี
แต่งงานเป็นเรื่องที่เกินความจริงของการเกิดสถานที่ต่างๆขึ้นมา
๕. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านเรื่องตาม่องล่ายบ้าง
การถือทิฐิมาเนอดทน โดยไม่ยอมทำความเข้าใจ ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ย่อมทำให้เกิดผลเสียตามมา

แบบทดสอบ เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่องตามองค์
หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องจากวรรณกรรม
ท้องถิ่นรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง นักเรียนอ่านนิทานพื้นฐานเรื่องตามองค์แล้วเขียนตอบตามความคิด (๑๐ คะแนน)

๑. ชื่อเรื่อง.....

๒. รูปแบบวรรณกรรม.....

๓. โครงเรื่อง.....

๔. เนื้อเรื่องย่อ

.....

๕. ตัวละคร

.....

๖. ฉาก

.....

๗. กลวิธีการแต่ง

.....

๘. การใช้ภาษา

.....

๙. ข้อคิดที่ได้

.....

๑๐. ทักษะของผู้อ่าน

.....

ใบงาน เรื่อง การแปลความ ตีความ การวิเคราะห์วิจารณ์ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ การอ่านตีความบทกวี
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

อหังการของดอกไม้

สตรีมีสองมือ
เกลียวเอ็นจักเป็นงาน

มันยึดถือในแก่นสาร
มิใช่ร้านหลงแพพรพรรณ

สตรีมีสองตีน
ยึดหยัดอยู่ร่วมกัน

ไว้ป้ายปันความไฝฝัน
มิหมายมั่นกินแรงใคร

สตรีมีดวงตา
มองโลกอย่างกว้างไกล

เพื่อเสาะหาชีวิตใหม่
มิใช่คอยขม้อยชวน

สตรีมีดวงใจ
สร้างสมพลังมวล

เป็นดวงไฟไม่ผันผวน
ด้วยเธอล้วนก็คือคน

สตรีมีชีวิต
คุณค่าเสรีชน

ล้างรอยผิดด้วยเหตุผล
มิใช่ปรนการามรณ์

ดอกไม้มีหนามแหลม
บานไว้เพื่อสะสม

มิใช่แยมคอยคนชม
ความอุดมแห่งแผ่นดิน!

(ใบไม้ที่หายไป : จิระนันท์ พิตรปรีชา)

ใบงาน เรื่อง การแปลความ ตีความ การวิเคราะห์วิจารณ์ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ การอ่านตีความบทกวี
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ สามารถการแปลความ ตีความ การวิเคราะห์วิจารณ์ได้จากเรื่องที่อ่าน

คำชี้แจง นักเรียนอ่านบทกวี เรื่องอหังการของดอกไม้ แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

๑. บทกวีเรื่อง อหังการของดอกไม้ ถอดความได้ว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ผู้แต่งเปรียบผู้หญิงเหมือนกันผู้ชายในเรื่องอะไรด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้ไปใช้ในด้านใด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน เรื่องการสรุปความรู้ข้อคิดจากบทประพันธ์ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องการสรุปความรู้ข้อคิดจากบทประพันธ์
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์   สรุปความรู้และข้อคิดจากบทประพันธ์
คำชี้แจง   นักเรียนอ่านบทประพันธ์แล้วตอบคำถาม

สันติภาพ

เธอคือผู้อยู่กลางดงป๊อบปี้แดง
สุสานแห่งวีรกรรม การรำลึก
ค้ำภาพธงชาติคลุมเหนือหลุมศพ
ว่าล้วนเหล่านักรบผู้ทอทราย
ประดับด้วยเหรียญตราความกล้าหาญ
ถึงวันก็มีผู้เขียนคำกวี
ว่าการฆ่าหรือถูกฆ่าคือหน้าที่
ไม่มีความแค้นเคืองอันค้างรา
ล้วนจารึกอยู่ ณ ดงดอกไม้แดง
ป๊อบปี้แดงแย้มดอก ณ กาลใด
คำอุทิศแด่มวลมนุษยชาติ
เมื่อใดหนอจะได้คิดหยุดฆ่ากัน

ดอกไม้แห่งหวยหาญผู้ผ่านศึก
เป็นบันทึกแห่งสงครามและความตาย
ให้ผู้มาเคารพรู้ความหมาย
มีชีวิตวันสุดท้าย ณ ที่นี่
เป็นตำนานอยู่เบื้องบาทวิถี
สดุดีประดับภาพสามกุ่มภา
ไม่ต้องมีเหตุผลของคนฆ่า
และไม่รู้เลยว่าฆ่าทำไม
เรื่องราวแห่งการรวบรวมสมัย
คือคำไว้อาลัยแล้วกาลนั้น
ผู้ร่วมเขียนประวัติศาสตร์สงครามนั้น
เพื่อลบล้างบทหารผ่านศึกให้สิ้นภพ

จากหนังสือ ออล แม็กกาซีน โดยอดุล จันทรงค์ดี กวีลีลา หน้า ๙

ใบงาน เรื่องการสรุปความรู้ข้อคิดจากบทประพันธ์ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องการสรุปความรู้ข้อคิดจากบทประพันธ์
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำสั่ง จงอ่านเรื่องสันติภาพ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. “เธอคือผู้อยู่กลางดงป๊อบปี้แดง” คำว่า “เธอ” หมายถึงใคร

.....

๒. ดอกป๊อบปี้แดง เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งใด

.....

๓. “สติระดับภาพ-สามกฐมา” วันที่ ๓ กฐมาพันธ์ ถูกกำหนดให้เป็นวันที่ระลึกถึงใครเป็นวันสำคัญ
ที่มีชื่อว่าวันอะไร

.....

๔. คำประพันธ์บทที่๔ ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านได้คิดเรื่องใด

.....

๕. เมื่อนักเรียนได้ยินคำว่า “สงคราม” นักเรียนมีความคิดความรู้สึกอย่างไรบ้างจงอธิบาย

.....

๖. คำประพันธ์บทใดกระทบใจหรือให้ความรู้สึกนักเรียนมากที่สุด จงอธิบายพร้อมเหตุผล (เป็นความรู้สึก
ด้านบวกหรือลบก็ได้)

.....

๗. นักเรียนคิดว่าคำประพันธ์นี้จะสร้างความสะเทือนใจให้กับบุคคลกลุ่มใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....

๘. จงคัดลอกคำประพันธ์ที่ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

.....

๙. ชื่อเรื่อง “สันติภาพ” หมายความว่าอย่างไร นักเรียนคิดว่าเป็นชื่อเรื่องที่เหมาะสมหรือไม่อย่างไร

.....

๑๐. จุดมุ่งหมายหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอคืออะไร คำประพันธ์บทใดสนับสนุนคำตอบของนักเรียน

.....

เฉลยใบงาน เรื่องการสรุปความรู้ข้อคิดจากบทประพันธ์ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องการสรุปความรู้ข้อคิดจากบทประพันธ์
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์   สรุปความรู้และข้อคิดของวรรณกรรมท้องถิ่นจากบทประพันธ์

๑. “เธอคือผู้อยู่กลางดงป้อบปีءแดง” คำว่า “เธอ” หมายถึงใคร
.....ทหารผู้เสียชีวิตในสงคราม.....
๒. ดอกป้อบปีءแดง เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งใด
.....ทหารผ่านศึก/ทหารผู้กล้าที่เสียชีวิตในสนามรบ.....
๓. “สดุดีประดับภาพ-สามกุมภาพันธ์” วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ถูกกำหนดให้เป็นวันที่ระลึกถึงใครเป็นวันสำคัญ
ที่มีชื่อว่าวันอะไร
.....ทหารผู้เสียชีวิตในสงคราม/วันทหารผ่านศึก.....
๔. คำประพันธ์บทที่๔ ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านได้คิดเรื่องใด
.....สงครามเป็นเรื่องที่ไม่สมควรเกิดขึ้น.มีแต่การสูญเสียทั้งสองฝ่าย.....
๕. เมื่อนักเรียนได้ยินคำว่า “สงคราม” นักเรียนมีความคิดความรู้สึกอย่างไรบ้างจงอธิบาย
.....อยู่ในดุลยพินิจของครู.....
๖. คำประพันธ์บทใดกระทบใจหรือให้ความรู้สึคนักเรียนมากที่สุด จงอธิบายพร้อมเหตุผล (เป็นความรู้สึก
ด้านบวกหรือลบก็ได้)
.....อยู่ในดุลยพินิจของครู.....
๗. นักเรียนคิดว่าคำประพันธ์นี้จะสร้างความสะเทือนใจให้กับบุคคลกลุ่มใดมากที่สุด เพราะอะไร
.....ผู้ที่อยู่ในครอบครัวของผู้สูญเสีย เพราะทำให้ต้องพลัดพรากจากคนที่เป็นที่รัก.....
๘. จงคัดลอกคำประพันธ์ที่ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์
.....”และไม่รู้เลยว่าฆ่าทำไม, เมื่อใดหนอจะได้คิดหยุดฆ่ากัน”.....
๙. ชื่อเรื่อง “สันติภาพ” หมายความว่าอย่างไร นักเรียนคิดว่าเป็นชื่อเรื่องที่เหมาะสมหรือไม่อย่างไร.””
ดินแดนแห่งความสงบสุข./เหมาะสมเพราะเป็นใจความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ....
๑๐. จุดมุ่งหมายหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอคืออะไร คำประพันธ์บทใดสนับสนุนคำตอบของนักเรียน
สังคมที่สงบสุข ไม่มีสงคราม คำประพันธ์บทสุดท้ายสนับสนุนคำตอบนี้

เฉลยคำตอบ

๑. อุ๊ยข้าว อดข้าว
๒. นักเดินเรือ
๓. ถามจันทร์
๔. ดอกไม้จะบาน
๕. เพลงดอกไม้

ใบความรู้ เรื่อง การแปลความ ตีความ การวิเคราะห์วิจารณ์ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ การอ่านตีความบทกวี
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ สามารถแปลความ ตีความ พิจารณาความสมเหตุสมผล การลำดับความและความเป็นไปได้
จากเรื่องที่อ่าน

การแปลความ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.๒๕๒๕ (๒๕๒๕:๕๔๐)ให้ความหมายว่า "แปล" ไว้ว่า "ก.ถ่าย
ความหมายจากภาษาหนึ่ง ทำให้เข้าใจความหมาย" ชวาล แพร์ตกุล(๒๕๑๘:๒๒๘-๒๒๙) ได้ให้ความหมาย
ของคำว่า "แปล"ไว้ว่า หมายถึง การแปลเจตนา และรู้ความหมายของเรื่องราวนั้น และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่น
เข้าใจได้ด้วยถ้อยคำใหม่ สำนวนใหม่พอสรุปความหมาย"การแปลความ"ได้ว่า หมายถึง การอ่านที่มุ่งให้เกิดความ
เข้าใจกับเนื้อหา เริ่มจากการแปลคำหรือศัพท์ที่ไม่รู้ความหมาย หรือเป็นการแปลศัพท์จากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษา
หนึ่ง การถอดคำประพันธ์ แปลความหมายรูปภาพ เครื่องหมายต่างๆ เช่นหน้าวังหรือจะสั่งด้วยนะก ในแนบอก
ของพี่ว่าโหยให้มันทันส่งสัญญาณก็บินไป ลงจับไกลั่นกตะกรุมริมูมวน

การตีความ

หมายถึง การอ่านที่พยายามหาสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อเขียนหรืออากัปกิริยาท่าทาง สีหน้า แววตา น้ำเสียง
เพื่อทราบความหมายหรือเจตนาที่แท้จริงที่แฝงเร้นอยู่ ถ้าเป็นการสื่อความธรรมดาก็คงไม่ต้องตีความ
 แต่ถ้าอากัปกิริยาท่าทางกับคำพูดขัดแย้งกัน ผู้อ่านจะต้องค้นหาความจริงว่า เจตนาที่แท้จริง หมายถึงอะไรแนว
การตีความควรจะตีความทั้งด้านเนื้อหาและด้านน้ำเสียงควบคู่กันไป

ตัวอย่างที่ ๑

"ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ"

ตีความด้านเนื้อหา : น้ำพริกที่มีปริมาณน้อย เมื่อตำแล้วทะเลลายลงแม่น้ำย่อมสูญเปล่า เพราะไม่เกิดรสชาติใดๆ
เปรียบได้กับการทำอะไรก็ตามแล้วสูญเปล่า

ตีความด้านน้ำเสียง : เตือนสติคนเราว่า การจะทำอะไรต้องประมาณตนว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้น จะได้ผลคุ้มค่าหรือไม่

ตัวอย่างที่ ๒

เหมือนบายศรีมีงานท่านถนอม เจิมแแบ่งหอมน้ำมันจันทน์ให้हरรรษา พอเสร็จงานเขาเอาทิ้งลงคองคา ต้อง
ลอยมาลอยไปเป็นใบตอง(นิราศพระบาท - สุนทรภู่)

ตีความด้านเนื้อหา : สุนทรภู่เปรียบเทียบกับชีวิตคนเรานั้นเหมือนบายศรี เวลาเมื่องานก็จะถนอมเป็นอย่างดี แต่พอ
เสร็จงานก็ไม่มีประโยชน์ ไม่มีคุณค่าก็จะกลายเป็นเพียงเศษใบตองเท่านั้น

ตีความด้านน้ำเสียง : สุนทรภู่ต้องการสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตที่ผันแปรของคน ซึ่งเมื่อก่อนเคยมีความสุข มีคน
ยกย่องให้เกียรติ แต่บัดนี้ต้องมาพบกับความทุกข์ ความขมขื่นตามลำพัง

สรุปผลการตีความ : เตือนใจให้ผู้อ่านได้ยั้งคิดถึงชีวิตของคนว่า ทุกอย่างไม่แน่นอน พึงเตรียมใจไว้สำหรับสัจธรรม
ข้อนี้ด้วย

การขยายความ

คือ การนำรายละเอียดมาพูดหรืออธิบายเสริมความคิดหลักหรือประเด็นสำคัญของเรื่องให้ชัดเจนแจ่มแจ้งขึ้น อาจเป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติม ให้เหตุผลยกตัวอย่างประกอบ หรือมีการอ้างอิงเปรียบเทียบให้ได้เนื้อความกว้างขวางออกไป จนเป็นที่เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

ความโศกเกิดจากความรัก

ความกลัวก็เกิดจากความรัก

ผู้ที่ละความรักเสียได้

ก็ไม่โศกไม่กลัว

(พุทธภาษิต)

ขยายความได้ว่า

เมื่อบุคคลมีความรักต่อสิ่งใด หรือคนใด เขาก็ต้องการให้สิ่งนั้น คนนั้นคงอยู่กับเขาตลอดไป มนุษย์โดยทั่วไปย่อมจะกลัวว่าสิ่งนั้นๆ หรือคนที่ตนรักจะสูญหายหรือจากเขาไป ด้วยธรรมดาแล้วทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงสูญสลายไปตามสภาพการณ์ ถ้าบุคคลรู้ความจริงข้อนี้ เขาก็จะไม่โศกไม่กลัวต่อไป

ใบงาน เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ
 รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนทบทวนความรู้เกี่ยวกับโคลงสี่สุภาพ

๑. ให้เติมวรรณยุกต์เอก ( ) วรรณยุกต์โท ( ) และโยงสัมผัสตามข้อบังคับของโคลงสี่สุภาพในแผนภูมิต่อไปนี้

๒. ให้นักเรียนเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้องตามข้อบังคับของโคลงสี่สุภาพ

- ๒.๑ หนึ่งบาทมี ..... บาท
- ๒.๒ แต่ละบาทมี ..... วรรค
- ๒.๓ วรรคหน้ามี ..... คำ
- ๒.๔ วรรคหลังบาทที่ ๑, ๒ และ ๓ มีวรรคละ ..... คำ
- ๒.๕ วรรคหลังบาทที่ ๔ มี ..... คำ
- ๒.๖ คำเอกมี ..... แห่ง
- ๒.๗ คำโทมี ..... แห่ง
- ๒.๘ คำสร้อยมีท้ายบาทที่ ..... และ บาทที่ .....
- ๒.๙ คำท้ายบาทที่ ๑ สัมผัสกับคำท้ายวรรคหน้าบาทที่ ..... และบาทที่ .....
- ๒.๑๐ คำท้ายบาทที่ ๒ สัมผัสกับคำท้ายวรรคหน้าบาทที่ .....

๓. ให้นักเรียนช่วยกันแต่งโคลงสี่สุภาพ ๑ บท โดยเลือก ๑ เรื่อง จากเรื่องที่กำหนดให้

- ๓.๑ เพื่อนรัก
- ๓.๒ โทรศัพท์
- ๓.๓ บุพเพสันนิวาส
- ๓.๔ หนังสือคือสมบัติ
- ๓.๕ ประหยัดพลังงาน

.....

.....

.....

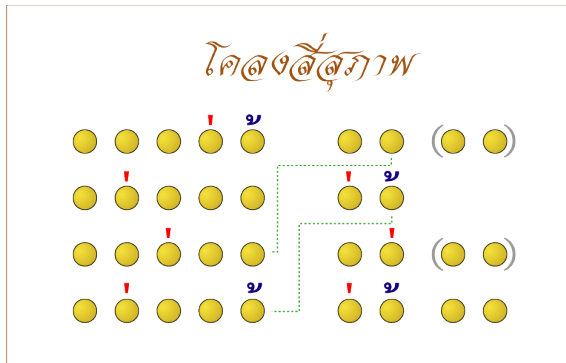
.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ หน่วยที่ ๕ บทกวีที่ชื่นชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ แต่งโคลงสี่สุภาพได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และมีความคิดสร้างสรรค์
 ความรู้เรื่องโคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่าง

จากมามาแล้วล้ำ	ลำปาง
บงยี่เรือราพลาง	พี่พร้อม
เรือแฉงช่วยพานาง	เมียงม่าน มานา
บางปรับคำคล้อง	กล่าวน้ำตาคลอ

ตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นโคลงบทที่ ๒๒ ในนิราศนรินทร์ ซึ่งถือกันว่าเป็น “โคลงครู” หมายความว่า เป็นโคลงสี่สุภาพที่ถูกต้องสมบูรณ์แบบทุกประการ กล่าวคือ ใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์ กำกับเฉพาะคำที่บังคับรูปวรรณยุกต์เอกและรูปวรรณยุกต์ตามแผนผังเท่านั้น ส่วนคำอื่น ๆ ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอกและรูปวรรณยุกต์โท กำกับอยู่(ซึ่งเรียกว่าคำสุภาพ) ตามแผนผังทุกประการ

การแต่งโคลงสี่สุภาพให้ถูกต้องสมบูรณ์เหมือนโคลงครูดังกล่าวแต่งได้ค่อนข้างยาก เพราะบางครั้งต้องรักษาเนื้อความไว้ จึงอนุโลมให้ใช้คำที่บังคับรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทตรงตามแผนผังฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด ส่วนคำอื่นที่ได้บังคับรูปวรรณยุกต์จะใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์หรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อความในโคลง

โคลงนิราศนรินทร์ เป็นวรรณกรรมคำโคลงชั้นยอดเรื่องหนึ่งในบรรดาโคลงสี่สุภาพที่แต่งเป็นนิราศเปลื้อง ณ นคร กล่าวยกย่องโคลงเรื่องนี้ว่า “โคลงทุกบทเปรียบเสมือนเพชรที่นายช่างเจียรระโนแล้วอย่างงดงาม และหากจะฝึกเขียนกลอนตลาดให้ได้ดี ควรอ่านเรื่องพระอภัยมณีให้จบเกือบขึ้นใจฉันใด ถ้าจะฝึกเขียนโคลงสี่สุภาพให้ได้ดี ก็ควรอ่านโคลงนิราศนรินทร์ให้เกือบขึ้นใจฉันนั้น

ข้อบังคับของโคลงสี่สุภาพ

จำนวนคำ

๑. โคลงบทหนึ่งมี ๔ บาท

๒. บาทหนึ่งมี ๒ วรรค วรรคหน้ามี ๕ คำ และวรรคหลังของบาทที่ ๑ บาทที่ ๓ และบาทที่ ๓ มีวรรคละ ๒ คำ ส่วนวรรคหลังของบาทที่ ๔ มี ๔ คำ

คำเอก คำโท

๑. บังคับให้ใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ ๗ ตำแหน่ง และคำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ ๔ ตำแหน่ง

- คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับนั้น อาจเป็นเสียงวรรณยุกต์เอกหรือเสียงวรรณยุกต์โทก็ได้ เช่น

รูปเอก เสียง เอก : กว่า ปี่ กู่ ใหญ่ เขียว เป็นต้น

รูปเอก เสียง โท : น่าน่า คู้ โล่ เรื่อย เป็นต้น

- คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับอาจเป็นเสียงวรรณยุกต์โทหรือเสียงวรรณยุกต์ตรีก็ได้ เช่น

รูปโท เสียง โท : กล้า ให้ ชั้น บ้าน เป็นต้น

รูปโท เสียง ตรี : เลื่อย ค้าน โนน ชั้น เป็นต้น

ดังนั้น ในการแต่งโคลงตรงคำที่บังคับเอก หรือคำที่บังคับโท ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเสียงเอก หรือเสียงโท เพียงอย่างเดียวดังกล่าวแล้ว

๒. ตำแหน่งคำเอกและคำโท ในวรรคหน้าบาทที่ ๑ (คำที่ ๔ และ ๕) สลับกันได้ ดังนี้

○○○○○ ○○(○○)

๓. ตำแหน่งคำเอกอาจใช้คำตาย (คือคำที่ประสมสระเสียงสั้นในแม่ ก กา หรือมีตัวสะกดในแม่ กก กต กบ) เช่น ดุ ตี จาก ตัด เก็บ หรือใช้คำเอกโทสแทนได้ (คำเอกโทส คือคำที่ใช้วรรณยุกต์เอกในตำแหน่งบังคับ เช่น หน้า เขียนเป็น น่าน่า เพื่อให้ได้คำที่บังคับรูปวรรณยุกต์เอกตามแผนผังฉันทลักษณ์)

ตำแหน่งโท อาจใช้คำโทสแทนได้ (คำโทส คือคำที่ใช้วรรณยุกต์โทในตำแหน่งบังคับ เช่น เล่น เขียนเป็น เหล้น ท่วม เขียนเป็น ถ่วม เพื่อให้ได้คำที่บังคับรูปวรรณยุกต์โทตามแผนผังฉันทลักษณ์)

ตัวอย่าง

ผิวขาวไบน่าน่าหยิ่ง ขาวนวล

น่าน่า เป็นคำเอกโทส ที่ถูกต้องคือคำ หน้า (ไบน่าน่า) แต่ต้องการใช้รูปเอกในตำแหน่งที่บังคับเอก

หยิ่ง เป็นคำโทส ที่ถูกต้องคือคำ หยิ่ง แต่ต้องการใช้รูปโทในตำแหน่งที่บังคับโท

สัมผัส

๑. สัมผัสบังคับ

- คำสุดท้ายวรรคหลังในบาทที่ ๑ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายวรรคหน้าในบาทที่ ๒ และคำสุดท้ายวรรคหน้าในบาทที่ ๓

- คำสุดท้ายวรรคหลังในบาทที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคหน้าในบาทที่ ๔

- คำสุดท้ายของบทที่ ๑ ส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑, ๒ หรือ ๓ ของบทต่อไป คำที่ส่งและรับสัมผัสไม่นิยมใช้คำที่มีรูปวรรณยุกต์

๒. สัมผัสไม่บังคับ (สัมผัสพิเศษหรือสัมผัสใน) ถ้ามีก็จะช่วยเพิ่มความไพเราะให้โคลง ได้แก่ การใช้สัมผัสพยัญชนะในแต่ละวรรค